

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд за получаване на научната и образователна степен
„доктор“

Тема на дисертационния труд: „Оптимизирана кинезитерапевтична
програма при пациенти с множествена склероза“

Автор на дисертационния труд: Инна Минчева Иванова

Научен ръководител: проф. Незабравка Николаева Генчева, доктор

Рецензент: проф. Димитър Танев Кайков, дн

Инна Иванова е завършила висше образование в ОКС „бакалавър“ със специалност „Кинезитерапия“ с много добър успех през 2010 г., а през 2012г. – ОКС „магистър“, магистърска програма „Кинезитерапия в неврологията, неврохирургията и психиатрията“ с отличен успех. Зачислена е на докторантура в редовна форма на обучение със заповед на Ректора на НСА „Васил Левски“ №705 от 30.04.2013 г. Изпълнила е всички изисквания по утвърдения учебен план за образователната и научна степен „доктор“ и със заповед на Ректора ЗП - 630 от 08.04.2016 г. е отчислена с право на защита. На 30.03.2016 г. е проведено вътрешно катедрено обсъждане на дисертацията на Инна Иванова в еднократно подсилен научен колегиум на катедра „Кинезитерапия и рехабилитация“. Научният колегиум взема решение Инна Иванова да бъде допусната до официална защита на дисертационния си труд пред научно жури, назначено със заповед на Ректора на НСА „В.Левски“.

Разгледаният проблем в дисертационния труд за оптимизиране на кинезитерапевтична програма при пациенти с множествена склероза е много актуален и значим.

Представената за оценка дисертация е оформена в обем от 184 страници. Съдържа 55 таблици, 68 фигури, библиографска справка от 163 източника, от които 38 на кирилица, 122 на латиница, 3 от интернет и 9 приложения. Трудът е построен в четири глави: I. Литературен обзор; II. Собствени

проучвания; III. Резултати и анализ и IV. Изводи и препоръки. В края на дисертацията са включени приложенията и библиографията.

В първата глава на дисертацията „Литературен обзор“ задълбочено в логическа връзка са разгледани въпросите, свързани с историята, пораженията на нервната система, етиологията, диагностичните критерии, клиничната картина и лечението на множествената склероза. Анализирано е формирането на склеротичните огнища и са посочени патоморфологичните и патофизиологичните промени. Върху основата на богат литературен анализ са определени основните фактори за възникването и развитието на множествената склероза. Изведени са 12 критерия за нейната диагноза. Представени са 18 фактора на клиничната картина на множествената склероза. В зависимост от протичането са посочени шест клинични форми, а в зависимост от локализацията - три основни форми. Разгледани са три основни вида лечение на множествената склероза – медикаментозна терапия, физикална терапия и кинезитерапия. Накрая на теоретичната част са изведени две работни хипотези, които са дефинирани правилно.

При оценяване на първата глава на дисертационния труд може да се твърди, че Инна Иванова притежава необходимите компетенции да анализира и обобщава научни знания и на тази основа да създава кинезитерапевтична програма при пациенти с множествена склероза.

Във втората глава „Собствени проучвания“ са определени целта и задачите на изследването. Приложени са надеждни методи за оценка на функционалното и психическото състояние, емоционалната напрегнатост, болката, хроничната умора и постуларната активност по време на езда на изследваните лица. Проведен е педагогически експеримент, при който се проверява ефективността на експериментална кинезитерапевтична програма, включваща комплекс от пет вида специализирани упражнения, които са много добре описани. Предложена е схема на кинезитепавтична процедура, в която са включени отделните части, продължителността, съдържанието, задачите и методическите указания на определените операции. Кинезитерапевтичният курс включва 20 процедури, които са проведени в продължение на 10 седмици с достатъчен брой изследвани лица, който е достатъчен за доказване на хипотезите. Получените резултати от

експерименталното изследване са обработени чрез надеждни математико-статистически методи. Експерименталното изследване е проведено при много добра организация. Изработената правилна стратегия на изследването е показател за формирани умения на Инна Иванова да планира, организира и провежда научен експеримент.

Третата глава на дисертацията „Резултати и анализ“ включва систематизиран сравнителен и корелационен анализ на резултатите от експерименталното изследване. Последователно се разкриват настъпилите положителни промени на индикаторите, детерминиращи общото психофизическо състояние на изследваните мъже и жени, страдащи от множествена склероза. В резултат на приложената методика през експерименталния период достоверно се е понижила умората, подобрило се е равновесието, намалени са емоционалната напрегнатост и болката при изследваните пациенти ($P > 95\%$). Установяват се определени различия между измерените показатели между изследваните мъже и жени, което е признак за известна разлика на положителното въздействие на експериментираната методика. Ефективността на експериментираните методи е сравнена с аналогични методи на изследвания на други изследователи.

На базата на корелационния анализ се доказва положителното въздействие на приложените специализирани упражнения върху усъвършенстване структурата на психофизическото състояние на изследваните, което е доказателство за ефективността на експериментираната кинезитерапевтична програма. Най-силна корелация е установена между умората и равновесието както за жените, така и за мъжете. При жените е разкрита и значителна корелация между умората и болката и равновесието и болката, при мъжете – между емоционалната напрегнатост и равновесието. Тези особености на корелационните структури на психофизическото състояние на изследваните мъже и жени дават възможност за изработване на определени подходи при подбора на конкретни средства и методи за въздействие. На базата на обобщението на анализирания резултати от педагогическия експеримент и разкритите значими за теорията и практиката закономерности, доказващи ефективността на кинезитерапевтичната програма при пациенти с множествена склероза, може убедено да се твърди,

че Инна Иванова притежава необходимите качества за провеждане на комплексни научни изследвания, за което заслужава висока оценка.

В четвъртата глава „Изводи и препоръки“ са изведени осем извода и три препоръки, които са правилно определени. Приложенията са много добре представени и дават информация по отделните въпроси по темата на дисертацията.

При обобщаване на анализа на теоретичната, експерименталната и доказателствената част на дисертацията Инна Иванова решава задачите, постига целта и потвърждава хипотезите.

Дисертационният труд има определени научни приноси. Синтезирано е знание и е обогатена теорията за множествената склероза. Създадена е надеждна кинезитерипевтична програма за пациенти, страдащи от множествена склероза. Експериментално е доказана ефективността на програмата.

Инна Иванова е публикувала четири материала по темата на дисертацията, на три от които е самостоятелен автор. Авторефератът отразява основната част на дисертацията и отговаря на изискванията.

. ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Дисертационният труд на тема „Оптимизирана кинезитерапевтична програма при пациенти с множествена склероза“ е оригинален научно-приложен труд с определени научни приноси. Инна Иванова притежава задълбочени теоретични знания и приложни умения да провежда комплексни научни изследвания. Предлагам на уважаемите членове на научното жури да ѝ присъдят образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл.МЛФ), професионално направление 7.4. Обществено здраве.

07.05.2016 г.

гр. София

Рецензент: .....

/проф. Д. Кайков/